

ΜΗΤΡΥΙΑ

Διήγημα

Συνήχεια· 18η σελίδα 145.

5'.

Εἶνε ἀκόμη νύξ. Ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ ἐξηπλωμένος ὁ Παῦλος μένει ἄγρυπνος, μὲ τὰς θλιβεράς του σκέψεις. Διὰ τῶν ῥωγμῶν τῶν δρυφάκτων εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος ὀλίγον σεληναῖον φῶς, διαγράφον ἀμυδρῶς τάντικειμένα. Διακρίνεται ἡ ἀταξία καὶ ἡ ἐρήμωσις. Παράκεινται δύο μεγάλα δερμάτινα κιβώτια ταξειδίου καὶ ἐφ' ἐνὸς τούτων εἰς σάκκος. Ἐντὸς τοῦ χαρτοφυλακίου τοῦ ἐξωγκωμένου, τὸ ὁποῖον φαίνεται ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐγκλείεται καὶ ἐν χαρτίον πρασινωπόν, ἔντυπον, ἐσφραγισμένον, φέρον ἐπὶ τῆς προμετωπίδος ἐν ἀτμόπλοιον καπνίζον... Εἶνε τὸ εἰσιτήριόν του.

Θά φύγη. Ἡ πᾶλη τοῦ εὐθέως καὶ γενναίου ἀνδρὸς κατέληξεν ὑπὲρ τῆς ὀριστικῆς ταύτης ἀποφάσεως. Μόλις φέξῃ ἡ αὐγή, αὐτὸς θά φύγη μακρὰν ἐκείνης, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἡμάρτανε κατὰ διάνοιαν τὸ βαρύντατον τῶν ἁμαρτημάτων.

Καὶ ἀνελογίζετο τὰ γεγονότα τῶν τελευταίων ἡμερῶν... Προχθές εἶχε δώσει ἐξετάσεις. Ὁ βαθμὸς καὶ οἱ ἔπαινοι, οὔτινες θὰ ἐχαροποιοῦν τὴν καρδίαν παντὸς φοιτητοῦ, αὐτὸν δὲν τον συνεκίνησαν διόλου. Σκέπτεται τὸ φαιδρὸν συμπόσιον, τὸ ὁποῖον ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ εἰς τοὺς φίλους του φοιτητὰς ἐν τῷ Καφεστιατορίῳ τῆς Εὐρώπης. Βλέπει πρὸ αὐτοῦ τὴν μακρὰν τράπεζαν λάμπουσαν ἀπὸ φῶτα, ἀπὸ κρύσταλλα, ἀπὸ χρώματα καὶ πέριξ τὰς γελαστὰς φυσιογνωμίας τῶν συνδαιτυμόνων. Ὑφθύνται τὰ ποτήρια ἀφροσπεφῇ καὶ συγκροῦνται μὲ ἦχον γλυκύν. Εἶνε τὸ ἀντικείμενον τοῦ γενικοῦ μακαρισμοῦ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην· ὅλοι τῷ συγχάιρουσιν, ὅλοι τὸν ζηλεύουσιν—ὅλοι, ὅσοι δὲν ἤξεύρουσι τί θάπτει εἰς τὸ στήθος του καὶ πόσον θλιβερὸν εἶνε δι' αὐτὸν τὸ χαρμόσυνον γεγονὸς τῆς ζωῆς του.

Τὸ θλιβερώτερον ἦτο ὅτι ἡ Ἑρμινία ἤλλαξε πρὸς αὐτὸν διαγωγὴν, ὡς ἐκ τῶν ἀποτόλμων του λόγων. Τὰ δύο τρίτα τοῦ χρόνου ἔμεινε περιορισμένη ἐν τῷ κοιτῶνί της καὶ μὲ πρόφασιν—διατί μὲ πρόφασιν;—ὅτι πάσχει ἐκ δυνατῆς καρηθαρίας, δὲν ἐδέχετο κανένα. Τὸ ἄλλο τρίτον ἀπέφευγε νὰ τον συναντήσῃ κατὰ μόνας ἢ νὰ ἔλθῃ εἰς συνουμίαν μετ' αὐτοῦ. Οὔτε φίλημα πλέον, οὔτε θωπεία. Δὲν εἰσῆλθεν ἔκτοτε νὰ τον παρηγορήσῃ ἐν τῇ θλιβερᾷ καὶ κοπιῶδει ἀπομονώσει τοῦ δωματίου του. Δὲν τον ἐζήτησε νὰ την συνοδεύσῃ εἰς τὸν περίπατον τὰς ὀλίγας φορές, καθ' ἃς ἐξῆλθεν. Οὐδεμίαν πλέον τῶν ἐπιχαρίτων καὶ ἐγκαρδίων ἐκείνων ἐπικοινωνιῶν, καθ' ἃς ἐν φῇ ἡ οὐρανία τρυφή, ἥς ἀπῆλαυνεν ὁ νέος, τὸν ἔκαμνε νὰ ἐρωτᾷ μὴπως αὐτὸ ἦτο ἀπλῶς τὸ ἀγνὸν αἶσθημα, τὸ ὁποῖον αἰσθάνονται ὅλοι οἱ καλοὶ υἱοὶ πρὸς τὰς

μητρικὰς των, — τὸ ἀλγεινὸν τοῦ χωρισμοῦ κενὸν τῷ ἀπῆντα ὅτι ἦτο ἔρωσις, ἔρωσις!... Πῶς μετενόει διὰ τὴν ἄφρονα γλῶσσαν, διὰ τὴν σιγμιαίαν ἐκείνην ἀποχαλίνωσιν! Καλλίτερον ἂν ἐσιώπα... Καὶ τώρα ποῖος ἐδύνατο νὰ εἴπῃ τί ἐσκέπτετο περὶ αὐτοῦ ἡ Ἑρμινία, τί ἐξήγαγεν ἐκ τῶν ἀορίστων του λόγων, τί αἶσθημα τὴν ἐμάχρυνεν ἀπ' αὐτοῦ;... Καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ τρομερὸν ὄμμα τῆς κυρίας Ἑλλιοτ ἐξετόξευε κεραυνούς. Ἡ δὲ νευρική διατάραξις τῆς θείας Ἀναστασίας κατήνησε τοσαύτη, ὥστε τὰ σιγὰρα συνεθλίβοντο ἐντὸς τῶν σιγαροθηκῶν ὡς σαρδέλλαι ἐντὸς βαρελίου.

Ἐφ' ὅσον προύχῳρει ἡ νύξ εἰς συνάντησιν τῆς πρωίας, ὁ ὕπνος ἀπῆρχετο μακρὰν τῶν βλεφάρων του. Πλήρης ἀγωνίας ἠναγκάσθη νὰ ἐγερθῇ, νὰ φορέσῃ τὰς ἐμβάδας του καὶ τὸν κοιτωνίτην του καὶ νὰ ἐξέλθῃ. Ποῦ ὑπῆγαιεν; Οὔτε καὶ αὐτὸς δὲν εἶχεν ὀρισμένον τέλος.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας ἦτο βεβυθισμένον εἰς σιωπηλὸν ἡμίφως, προσδίδον χροιάν ῥομαντικὴν εἰς πᾶν ἀντικείμενον. Ἐν τῷ διαδρόμῳ ἔκαιεν ἀκόμη ἐτοιμόσθεστος ἡ μικρὰ σφαιροειδὴς κανδήλα. Διὰ τῶν ὑάλων τῶν κεκλεισμένων παραθύρων εἰσῆρχοντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, εἰς τοὺς διαδρόμους, εἰς τὰς κλίμακας, εἰς τὰ ἔρημα δωμάτια, δέσμαι σεληναίων ἀκτίνων, προσπίπτουσαι ἐπὶ τῶν τοίγων καὶ τῶν δαπέδων εἰς κιτρινωπὰ ποικίλα σχήματα. Ὁ Παῦλος ἤρχισεν ἄσκοπον περιπλάνησιν. Διὰ τῶν κεκλεισμένων θυρῶν ἤκουε ποῦ καὶ ποῦ τοὺς ῥόγχους τῶν πεφιλημένων του. Προφανῶς ὁ ὕπνος τῶν ἦτο τεταραγμένων· θὰ ὠνεيرهύοντο τὴν ἀναχώρησίν του... Μία ὑπερτέτρα ἡμύνοιζεν εἰς τὴν διάβασίν του τὴν θύραν τοῦ δωματίου της καὶ τὸν ἠρώτησε μὲ τὴν σιγανὴν φωνήν, ἥτις τόσον παραδόξως ἀντηχεῖ τὴν νύκτα ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἂν θέλῃ τίποτα.

«Ὅχι· μόνον ἂν ἀκούσουν βήματα καὶ ἀνησυχήσουν, νὰ τοὺς πῆς πῶς εἴμ' ἐγώ» ἀπήντησε.

Κατῆλθεν εἰς τὸν μεσαῖον ὄροφον. Διέσχισε τὸν πρόδρομον καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰς αἰθούσας. Ἦνοιξε σιγὰ-σιγὰ ὅλα τὰ παράθυρα. Ὁ ἀήρ τῆς νυκτὸς εἰσέβαλε ψυχρὸς καὶ τὸ φῶς τῆς σελήνης ἐλεύθερον ἠκτινοβολήσεν ἐν πάσῃ ἀνέσει ἐπὶ τῆς πέριξ λαμπρότητος. Τὸ θέαμα ἦτο παράδοξον. Αἱ αἰθούσαι ἐφαίνοντο ἀπεράντου ἐκτάσεως καὶ μυθικοῦ πλούτου. Ἠγαπημέναι αἰθουσαι τῆς πατρικῆς οἰκίας, ὅπου τόσον εὐτυχεῖς διῆλθε στιγμὰς... Θὰ σας ἐπανανέβλεπεν ἄρά γε εἰς τὸ μέλλον;.. Εἰς πᾶσαν αἴγλην, ἥτις θὰ τον περιστοιχίζεν εἰς τὴν ξενὴν, αὐτὸς θάναπαρίστα τὴν ἰδικὴν σας· καὶ ἐπὶ πάσης ὁρφῆς, ἥτις θὰ τον ἔσκεπε, θὰ ἐβλεπε τὰ τόσον γνωστὰ ἀραβουργῇ σας!..

Ἐξηκολούθησε τὴν περιπλάνησίν του, συγκεκινημένος ὡς εἰς προσκύνημα. Εἰσῆλθε πανταχοῦ ὅπου ἐδύνατο ἄνευ θορύβου καὶ διαταράξεως. Μετ' οὐ πολὺ ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὑπερῶν καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ δῶμα. Τὸ φῶς καὶ ἡ γαλήνη τοῦ ὑπαίθρου εἰσέδυσαν βαθύτατα εἰς τὴν ψυχὴν του. Ἡ θεὰ τῆς πόλεως κοιμωμένης ὑπὸ τὴν σελήνην, ἥτις κατήρχετο βραδείως πρὸς τὴν δύσιν, ἦτο ὑπέρροχος. Διωρᾶτο ὅλη ὡς ἐντὸς ὀπαστῆς σφαίρας. Ἐλεύκαζον τὰ μάρμαρά της παρὰ τὴν μαύρην βαθύτητα τῶν σκιῶν, ὑψοῦντο οἱ λόφοι της μὲ ἀργυροχρυσούς πλευράς. Ἐφαίνετο περιβληθεῖσα τὴν μαγικὴν αὐτῆς ἐσθήτα, ὥσπερ διὰ νάποσπασή θερμότερον τὸ δάκρυ τοῦ Ἀθηναίου καὶ βαθύτερον τὸν στόνον τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ του... Εὐτύχει, πόλις ἱερὰ, ἐν ἣ εἶδε τὸ φῶς, ἐν ἣ διέρρευσαν οἱ παιδικοὶ του χρόνοι... Καὶ ἄλλοτε ἐχωρίσθη ἀπὸ σοῦ, ἀλλ' ἐπέστρεψε. Τώρα τίς οἶδεν ἂν θὰ ἡσθάνετο ἄλλην πορᾶν τὴν παλμὸν τῆς χαρᾶς, ὅστις συνεκλόνηζε τὰ στήθη του, ὅσάν τις ἐπιστρέφων διέκρινε μακρόθεν τὴν πάνοπλόν σου Ἀκρόπολιν!... Εἰς μίαν ἐσχάτην ἐφαίνετο σειρὰ μελανῶν κυπαρίσσω. Ἦτο τὸ Νεκροταφεῖον. Πρὸ ὀλίγων μόλις ὥρων ἔκλειεν ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μητρός του, τῆς ὁποίας παρελάνθανεν ὡς ἐγκόλπιον τὴν μικρὰν ἐλαιογραφίαν. Ἐκείνης ἡ εὐχὴ ἄς ὠδήγει τὰ βήματα του ἐν τῇ ξένῃ!...

Ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἦτο σχεδὸν πρωΐα. Ἦρχισε νὰ ἐνδύηται, ἐν ᾧ κάτω εἰς τὴν αὐλὴν ἐσύροντο τροχοὶ καὶ ἐκτύπων βραδείως καὶ διακεκομμένως πέταλα ἵππων. Ὁ Πέτρος ἐξεύγνε τὴν ἄμαξαν... Ἦδη ἐξηγείροντο οἱ οἰκεῖοί του ἀνυπόμονοι, ἀνήσυχτοι νὰ τον προπέμψωσι καὶ νὰ τον ἀποχαιρετίσωσι. Πρώτη εἰσώρμησεν ἡ μικρὰ Ἀνθή, ἀτημέλητος ἀλλὰ θελκτικὴ, μὲ τὴν θυσανώδη κόμην, τὸ ὠραιότερόν της πάντοτε κόσμημα.

«Φεύγεις, λοιπόν;» τῷ εἶπε μὲ τὴν συνήθη ζωνρότητα. «Ἄ, πόσον εἶμαι λυπημένη ποῦ θὰ σε χάσω! Ἀλλὰ ξέρεις τί με παρηγορῇ; πρῶτον ὅτι ἡ κυρία Ἑλλιοτ μοῦ εἶπε ὅτι θὰ μας γράφῃ τακτικά· ἔπειτα, ἅμα μεγαλώσω κ' ἐγὼ καὶ γίνω σὺν καὶ σένα, θὰ ἔλθω νὰ σε 'βρῶ.»

Ὁ Παῦλος τὴν κατεφίλησε.

«Νὰ μεγαλώσῃς... νὰ γίνῃς σὺν κ' ἐμέ...» ἐψιθύρισεν ὁμιλῶν καθ' ἑαυτόν· «καλλίτερα νὰ μὴ μεγαλώσῃς ποτέ, ἂν πρόκειται νὰ γίνῃς δυστυχὴς ὅσον ἐγὼ, ἀδελφὴ μου!»

Τῆς κυρίας Ἑλλιοτ, παρισταμένης ἐκεῖ, ἔθλιψε τὴν χεῖρα ζωηρῶς, προφέροντες ἐγκαρδίους φιλοφρονήσεις, ἀλλὰ μὲ κατεδασμένα πάντοτε ὄμματα. Τίς οἶδεν ἂν ἐκείνη ἐσκέπτετο τῷ ὄντι περὶ αὐτοῦ, ὅσα ἡ βαρεῖά του τύψις καὶ ἡ ἡρεθισμένη του φαντασία ἀνεγίνωσκον ἐκάστοτε εἰς τὰ βλέμματά της! Καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡσθάνθη ἓνα οἶκτον πρὸς τὴν ἀτυχὴ παιδαγωγόν, τῆς ὁποίας ἡ ἰδίᾳ του

ἀκριτομυθία εἶχε καταστήσει οὕτω δύσκολον τὴν πρὸ αὐτοῦ θέσιν.

Ἐνωρὶς ἐπίσης ἀφυπνίσθη καὶ ἡ θεὰ Ἀναστασία. Τὸ τοιοῦτο παρὰ τὰς προαιωνίους ἐξεις τῆς γεροντοκόρης ἐξέπληξε πολὺ τὸν Παῦλον καὶ τον ἔκαμε νάνακράξῃ, μόλις τὴν εἶδεν εἰς τὸ δωμάτιόν του:

«Ἄ, θεὰ μου, δὲν ἤλπιζα νὰ ἦσθε τέτοιαν ὥρα σηκωτῇ. Ἐτοιμαζόμεν νὰ ἔλθω νὰ σας ἀποχαιρετίσω εἰς τὸ κρεβάτι.

— Δὲν εἶχες δίκην!... Πῶ, πῶ, τί ἀκαταστασία ἐδῶ-μέσα!... Ἐτσι θὰ σ' ἄφινα, παιδί μου, νὰ φύγῃς; Ἐλα 'δῶ.»

Καὶ τον ἔσυρε παράμερα, πλησίον τοῦ παρὰ θύρου.

«Πήγαине, παιδί μου, 'ς τὸ καλὸ. Ἐχε τὴν εὐχὴ μου... Εἶσαι γενναῖος καὶ εὐγενὴς ἄνθρωπος... εἶσαι ἡ ἰδία ἡ μακαρίτισσα ἡ μητέρα σου... Τὸ κίνημά σου μὲ κάμνει νὰ σου ἔχω πολλὴν ἀγάπην καὶ μὲ ἀνακουφίζει, γιατί δὲν ἤξεύρεις τί βάρος εἶχα 'ς τὴν καρδιά μου, ὅσο σ' ἐβλεπα ἐδῶ μέσα... Ἀχ, παιδάκι μου, ὅλα τὰ εἶχα ἐννοήσει, ὅλα... καὶ ἄς μὴν ἔλεγα τίποτα... Ἀλλὰ γιὰ σένα δὲν ἀμφέβαλλα· ἤξευρα πῶς θὰ ἔκαμνες τὸ καθήκόν σου... Ἐκείνη μόνη μ' ἐτρόμαζεν... Ἄ, ἐκείνη! δὲν σοῦ το ἔλεγα ἐγὼ, παιδάκι μου, ὅτι εἶνε νέα... πολὺ νέα!»

Ὁ Παῦλος ἀπέμεινεν ἐνεὸς. Ἡ θεὰ, ἡ ἄνευ ἀγάπης ν' ἀγαπᾷ τόσον, ἡ ἄνευ λαλιάς, νὰ ὁμιλῇ οὕτως!... Ποῖται ἀποκαλύψεις! ποῖται ὑπόνοιαι! Τὰ εἶχεν ἐννοήσῃ ὅλα... Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἤψα-νεν ἡ τόση ἀνησυχία της! Καὶ τὰ ἄγρια ἐκείνα βλέμματα... καὶ τὰ συντεθλιμμένα σιγὰρα... Ἄ, ἔπρεπε νὰ το ἐννοήσῃ... Ἀφωνος, συγκεκινημένος, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ τραχήλου της... Ὅταν ἀνηγέρθη, εἶδεν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν της ρέοντα δύο δάκρυα, τὰ μόνὰ τὰ ὁποῖα ἐνθυμεῖται νὰ ἔχυσεν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡ θεὰ του ἀπὸ εἴκοσιν ἐτῶν...

Εἶχε καταβῇ κάτω μετὰ τοῦ πατρός του νὰ δώσῃ ὁδηγίαν τινάς, ὅτε τὸν ἀνεκάλεσεν ἐπάνω μία ὑπηρέτρια. Τὸν ἐζήτηε ἡ μητρονιά του. Ἦκουσε τὴν πρόσκλησιν μὲ παλμόν. Ἐπέστη ἡ δύσκολος στιγμή, τὴν ὁποίαν δὲν ἐτόλμα αὐτὸς νὰ ἐπισπεύσῃ καὶ νὰ ἐπιζητήσῃ.

Εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον ἐκεῖνον τὸν ἐμπεπετασμένον δι' ἀχυροχρόου καὶ κυανοῦ μεταξωτοῦ, εἰς τὴν φιλόκαλον διακόσμησην τοῦ ὁποίου αὐτὸς εἶχεν ἐπιστατήσῃ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ γάμου, πλήρης χρηστοτάτων ἐλπίδων... Ἀκόμη δὲν τον εἶχεν ἰδεῖ ἀκτὶς ἡλιακῇ ἦτο σκιερὸς καὶ μυστηριώδης. Μετὰ τῆς συνήθους πρωϊνῆς ἀποπνοίας τοῦ κοιτῶνος, τῆς χλιαρᾶς, ἀνεμινύετο ἡ εὐωδία ὀλίγων ἀνθῶν, μαραινομένων ἐντὸς κρυσταλλίνου δοχείου. Ἡ Ἑρμινία ἐκάθητο ἐξηπλωμένη ἐπὶ καθέδρας παρὰ μικρὰν σκευοθήκην ἐκ μελανοῦ ξύλου μετ' ἀργυρῶν κοσμημάτων.

Ἐπεται τὸ τέλος.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ